

1. Biliyorum

Üzerimde yükselen bu gökyüzü
Asırlardır bulutu ve yağmuru
Bağrında taşıyan bu gökyüzü
Sabırsız

Bu dizelerde aşağıdaki ses olaylarından hangileri vardır?

- A) Ünlü daralması - Ünlü düşmesi
B) Ünsüz düşmesi - Ünlü düşmesi
C) Ünsüz yumuşaması - Ünsüz benzeşmesi
D) Ünlü türemesi - Ünlü daralması
E) Ünsüz benzeşmesi - Ünsüz türemesi

2. Serin rüzgârlara pencereni aç

Karşında fecirle değişen ağaç
Bak, seyret ağaran rengini ufkun
Mahmur gözlerinde süzülün uykun
Bırak saçlarınla oynasın rüzgâr

Bu dizelerde aşağıdaki ses olaylarından hangisi yoktur?

- A) Ünlü düşmesi   B) Ünsüz yumuşaması
C) Yardımcı ses   D) Ulama
E) Ünsüz benzeşmesi

3. Bir yalnızlık büyütürdüm saksıda

Kalandı çok eski günlerden
Bir bana yetsin, hıncımı arttırsın
Aşkımı pekiştirsin diye sevince

Bu dizelerde aşağıdaki ses olaylarından hangisi yoktur?

- A) Ünlü değişimi   B) Ünsüz benzeşmesi
C) Ünsüz türemesi   D) Ünlü daralması
E) Ünlü düşmesi

4. Ben sana mecburum bilemezsin

Adını mih gibi aklımda tutuyorum
Büyüdükçe büyüyor gözlerin
Ben sana mecburum bilemezsin
İçimi seninle ısıtıyorum

Bu dizelerde aşağıdaki ses olaylarından hangisi yoktur?

- A) Ünsüz yumuşamasına aykırılık
B) Ünlü değişimi
C) Ünlü daralması
D) Ünlü düşmesi
E) Ünsüz benzeşmesi

5. Ressamlar perspektif tekniğini keşfedene kadar nesnelerin birbirlerine uzaklıklarını yansıtmak için yükseklik ve genişlikten faydalanıyordu.

Bu cümlede aşağıdaki ses olaylarından hangisi yoktur?

- A) Ünlü düşmesi   B) Ünsüz yumuşaması
C) Ünsüz düşmesi   D) Kaynaştırma
E) Ünsüz benzeşmesi

6. Aşağıdaki dizelerin hangisinde ünlü düşmesi yoktur?

- A) Sessizlik sancılı kulak gibi çınlıyor
Sonra rüyalarımın dibinden gelen deprem
B) Ben ne sarsıntılardan geçtim
Omzumdan düşmedi hiç ceketim
C) Ört perdeleri açsın çiçeğim vakti bahardır
Zincirli hamam kubbesi sütunları mermer
D) Başkaldırarak koş çıplak ayak
Sen bir yana savrul sevdan bir yana
E) Sonra kızılın hüznü karıştığı yer
Şimdi uzak bir ülkedir nefsi hiç gidilmeyen

1. Karabikik'te, bir çift öküz sahibi olmaya çalışan tek
I II III
çocuk sahibi dul bir çiftçinin başından geçen olaylar
IV
anlatılıyor.
V

Bu cümledeki numaralanmış sözlerle ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi yanlıştır?

- A) I. sözcükte, ünsüz benzeşmesi olmuştur.
B) II. sözde, ulama yapılabilmektedir.
C) III. sözcükte, yardımcı ünsüz vardır.
D) IV. sözcük, ünsüz yumuşamasına örnektir.
E) V. sözcükte, ünlü daralması olmuştur.
2. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde ünlü daralması yoktur?**
- A) Sen geleceksin diye sabahtan beri pasta börek yapıyorum.
B) İhtiyar, her sabah kulübedeki köpeğe et veriyordu.
C) Sınavı kazanamadığı için yüzü hiç gülmüyordu.
D) İki saattir otelin lobisinde yabancı misafirleri bekliyoruz.
E) Türkücü o kalabalık sahnede bir uzun hava söylüyor.

3. **Aşağıdaki dizelerin hangisinde ulama yoktur?**

- A) Yüzünde bıçak yarası dışında yıldız
Çillerini satıyor çocuk elleri
B) Ak benekler konuyor kirpiklerine
Elinde kırık kopuk sevgilerin gergefi
C) Çipil ışık dallarında karga tüneği
Köşede küçük ayaklı kızlar köşkeri
D) Kan damlamış kar üstüne inci gülüşünden
Çöz zemheri aynalara sedef düğmeleri
E) Derde dermandır efendim al bu şiiri yak
Üç hazan beklet ayazda şerbetlere kat

4. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde ünsüz benzeşmesine uğramış bir sözcük yoktur?**

- A) Ben izin vermedikçe hiçbir yere tek başına gitmeyeceksin.
B) Ders bitmiştir arkadaşlar, gürültü yapmadan çıkabilirsiniz.
C) Toplantıya katılacak öğretmenler salona gelmeye başladı.
D) Takım elbisem ve ayakkabılarım arabanın bagajında kalmıştı.
E) Dışarı çok soğuk, atkını almadan sakın çıkma!

5. Gövdemden daha dar evimin odaları
Boşluğa asılmış martılar duruşu bu
Tut yavaşça duvarın tentesinden
Bir sen biliyorsun nerede olduğumu

Bu dizelerde aşağıdaki ses olaylarından hangileri vardır?

- A) Ünsüz değişimi - Ünsüz benzeşmesi
B) Ünlü düşmesi - Ünsüz türemesi
C) Ünsüz yumuşaması - Ünlü değişimi
D) Ünlü türemesi - Ünsüz düşmesi
E) Ünsüz benzeşmesi - Ünlü daralması

6. Şair bu, kimi zaman kalabalık bir köşede
Yapayalnız ve gözü pek dizeler çiziktirir
Ne de olsa şair bir kuyumcu değilse de
Yüreğinin tellerinde som altın biriktirir

Bu dizelerde aşağıdaki ses olaylarından hangisi yoktur?

- A) Ünsüz benzeşmesi B) Ünlü türemesi
C) Ünsüz yumuşaması D) Ünlü daralması
E) Ünlü düşmesi

1. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde yazım yanlışı yoktur?

- A) Romanın sonunda kahramanların hiç biri umduğunu bulamıyor.
 B) Her hangi bir sorun olduğunda bu numaradan bize ulaşabilirsiniz.
 C) Son çıkan kanundan bir çok kişi yararlanmış.
 D) Pek çok insan, bayramları eğlence ve tatil olarak görüyor artık.
 E) Bir kaç kişi okul bahçesinin önünde oyun oynuyordu.

2. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde sayıların yazımıyla ilgili bir yanlışlık vardır?

- A) Eserdeki onaltılık notaları daha baskın çalman gerekiyordu.
 B) Akşamki davette yaklaşık iki yüz kişi saatlerce dans etti.
 C) Öğretmen, kaynak kitapları öğrencilere 2'şer 2'şer dağıttı.
 D) 1 milyon 500 bin lirayı bankadan çekip vergi dairesine gitmiş.
 E) Son dönemde akıllı telefonlarda gençler yüzbir oynamayı tercih ediyor.

3. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde ünsüz benzeşmesi kuralına uymamaktan kaynaklanan bir yazım yanlışı vardır?

- A) Ramazan gecelerinde sokakdan geçen davulcuları dinlerdik.
 B) Şarz aletimi evde unutunca yarı yoldan dönmek zorunda kaldım.
 C) Bilir kişi raporları yarın sabah savcıya teslim edilecekmiş.
 D) Onun beni bu konuda anlayacağını hiç sanmıyorum.
 E) Çantasına bir eşortman ve iki havlu koyup spor salonuna gitmiş.

4. İznik'in Osmanlı dönemi yapıları içinde en önemli

I
 ve abidevi mimari eseri olan yaklaşık altı yüz yirmi
 II
 altı yıllık Yeşil Cami; çinilerle kaplı görülmeye değer
 III
 güzellikteki minaresiyle yurtdışından gelen
 IV V

ziyaretçiler tarafından ilgiyle incelenip fotoğraflanıyor.

Bu parçadaki numaralanmış sözlerden hangilerinin yazımı yanlıştır?

- A) I. ve III. B) I. ve V. C) II. ve IV.
 D) III. ve IV. E) IV. ve V.

5. Aşağıdaki cümlelerde geçen altı çizili sözcüklerden hangisinin yazımı yanlıştır?

- A) Siyasi tartışmaları bir köşeye bırakıp müzik dinlemeye başladılar.
 B) Üzerinde bulunduğumuz tali yol az sonra derin bir virajla kıvrılarak ana yola bağlanacak.
 C) Milli birlik ve beraberliği her daim canlı tutmamız gerekiyor.
 D) Başbakan ticari anlaşmalar yapmak üzere Çin'e gidecek.
 E) Ekonomiyle ilgilenenler mali önlemler almaya başlayacaklarmış.

6. Bursa ve Kocaeli sınırında bulunan Eriklitepe

I
 Tabiat parkı, günü birlik kamp ve piknikçiler başta
 II
 olmak üzere, bungaluv tipi kır evleriyle doğa
 III
 tutkunlarının vazgeçilmez adresi olmaya başladı.
 IV

Gölcük'ün şehir merkezine yaklaşık 20 kilometre mesafede bulunan tabiat parkına, büyük bölümü asvalt olan yoldan yarım saatlik yolculukla

V
 ulaşılabilir.

Bu parçadaki altı çizili sözlerden hangisinin yazımı doğrudur?

- A) I. B) II. C) III. D) IV. E) V.

1. İklim sistemlerindeki değişiklikler nedeniyle son
I
yıllarda hava sıcaklıklarının çok yüksek olduğu daha
II III
uzun yaz mevsimleri görülüyor.
IV V

Bu cümledeki numaralanmış sözcüklerle ilgili olarak aşağıda verilenlerden hangisi yanlıştır?

- A) I. sözcükte, sıfatlaştırıcı -ki vardır.
B) II. sözcük, çokluk ve durum eki almıştır.
C) III. sözcük, isimden isim yapma eki almıştır.
D) IV. sözcük, ortak kök özelliği göstermektedir.
E) V. sözcük, hem yapım hem çekim eki almıştır.
2. Aşağıdaki cümlelerde geçen altı çizili sözcüklerden hangisi birleşik bir sözcüktür?
- A) Bazen yağmurlu havalarda yürümeyi seviyorum.
B) Ailecek kaplıca tatili yapmayı istiyoruz.
C) Anadolu'nun dört bir yanından âşıkler geldi.
D) Onunla yıllar önce okulda karşılaşmıştım.
E) Ödevimi bitirip sonra seni ararım.

3. Günümüzde hayatımızın vazgeçilmez bir parçası
I II III
olan kişisel bilgisayarlar 1980'li yılların başından
IV
itibaren kullanılmaya başlandı.
V

Bu cümledeki numaralanmış sözcüklerin hangisinde iyelik eki yoktur?

- A) I. B) II. C) III. D) IV. E) V.

4. Aşağıdaki cümlelerden hangisindeki altı çizili sözcüğün olumsuzu aynı kökten türetilmez?

- A) Dedem, kalp hastalığına yakalandığından beri tuzlu yiyeceklerden uzak durur.
B) Senin çocukların senin gibi bir babaya sahip olduğu için çok şanslı.
C) Bilgi şölenindeki doktorlardan biri sayılı arkadaşlarım arasındaydı.
D) Eşinin ona yaş gününde aldığı taşlı yüzüğü eltesine gösteriyordu.
E) Bu okulda öğrencilerin hepsi birbirinden pahalı arabalara biner.

5. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde “-den” eki alan sözcük “neden, niçin” anlamını bildirmemektedir?

- A) Denizin içindeyken bile sıcaktan terliyorduk.
B) Biz de işlerin durgunluğundan söz ediyorduk.
C) Sıkıntıdan elinde ve yüzünde yaralar çıkmış.
D) Tedbir alınmadığından birçok evi sel almış.
E) Vazodaki çiçekler susuzluktan kuruyup gitti.

6. Türkçede yapım ekleri çekim eklerinden önce gelir. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde bu açıklamaya uymayan bir kullanım söz konusudur?

- A) Gündeliğe giderek ekmek parasını çıkarıyordu.
B) İlk şiirimden birkaç bölüm okuyayım size.
C) Altmışlı yaşlarda bir teyze sizi sordu bana.
D) Evin damından düğünü seyrediyorduk.
E) Genç, o aksiyon filmini geceleyin izledi.

1. Baykuşlar çok sessiz uçabilir, bu sayede avlarını onlar tarafından fark edilmeden yakalayabilirler.

Bu cümleyle ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Çoğul eki almış birden fazla isim kullanılmıştır.
B) Yardımcı eylem zarf-fiil olarak kullanılmıştır.
C) Yüklem yeterlilik fiilinden oluşmuştur.
D) Birden fazla farklı türde zarf vardır.
E) Bağımsız sıralı cümle örneğidir.

2. Sana yaklaşıyor ki bir daha tanı

Şimdilik gül diyorum ya ona

Sümbül de olabilir özgürlük bayrağı da

Begonya, zeytin dalı, İznik çinisi

Bu dizelerde aşağıdakilerden hangisi yoktur?

- A) Tamlayanı özel ad olan tamlama
B) Kökte ünlü değişimi
C) Birden fazla bağlaç
D) Ek fiilin hikâyesi
E) Tasarlama kipi

3. Deniz onun rengiyle çılğın mor

I

Tarlalar ne istediğini hızıyla biliyor

II III

Suların gürleyişini, ani fırtınaları düşün

IV V

Bu dizelerdeki numaralanmış sözlerle ilgili olarak aşağıda verilenlerden hangisi yanlıştır?

- A) I. söz, belirtili ad takımıdır.
B) II. söz, bağ-fiildir.
C) III. söz, yardımcı ses almıştır.
D) IV. sözcüğün kökü, yansımadır.
E) V. söz, sıfat tamlamasıdır.

4. Yaklaşıyor hızını renginden almış

Biliyorsun, o en çok senin hakkın

Bırakalım yeniden solusun mevsim

Güneşli çayevlerine bulutlar değsin

Bu dizelerde aşağıdakilerden hangisi yoktur?

- A) Birleşik sözcük
B) Tezlik fiili
C) Derecelendirme zarfı
D) İstek kipi
E) İyelik eki

5. Elbette hızla akıp gidiyordu hayat

I

Kaç zamandır görmediğim ışıltılı bir yüz

II

III

Belki de coşkulu bir haber vardı akşama

IV

Bir zaman sonra her şey unutulsa da

V

Bu dizelerdeki numaralanmış sözcüklerle ilgili olarak aşağıda verilenlerden hangisi yanlıştır?

- A) I. sözcük, kesinlik zarfıdır.
B) II. sözcük, soru sıfatıdır.
C) III. sözcük, sayı sıfatıdır.
D) IV. sözcük, ek fiil almıştır.
E) V. sözcük, belgisiz zamirdir.

6. Bazı insanlar yağmuru hisseder, bazıları ise sadece ıslanır.

Bu cümlede aşağıdakilerden hangisi yoktur?

- A) Nicelik zarfı
B) Çekimli eylem
C) Belgisiz zamir
D) Çekim eki
E) Yardımcı eylem

ETKİNLİK 1

Aşağıdaki sözcüklerde görülen ses olaylarını karşılırlarına yazınız.

Sözcük	Ses Olayı	Sözcük	Ses Olayı
Sokağa		Ufalmiş	
Sızlanmak		Gözcüye	
Yoğurtçu		Kırık ayna	
Küçülmüş		Tabağı	
Saklıyor		Hissetmiyorum	
Çorabı		Yiyorlar	
Kitaptan		Sağlıkçı	
Sabretmek		Devrilmek	
Minicik		Altışar	
1975'te		Bekliyorum	
Boynum		Zannetmedi	
Savruk		Gencecik	
Meslektaş		Ağardı	
Yumuşacık		Saklambaç	
Diye		Niye	
Zehroldu		Yapayalnız	
Yedişer		Yumurtlamış	
Kavşak		Daracık	
Biricik		Bitkin	
Köşeyi		Gücendi	
Affetme		Azıcık	
Nasıl		Ayırım	
Kapıya		Benzeyen	
Yükselmek		Çabucak	
Atlamıyor		Yiyen	
Dolambaç		Devrik	
Kahrolmuş		Hakkım	
Ağladıkça		Etken	
Niçin		Sarardı	
Dolaba		Neyi	
Sapasağlam		Seyretmek	
Aynayı		Atkım	
Başlıyor		Tuttu	
Sırrım		Üsteğmen	

OKUMA PARÇASI 4

Gamzeler, birçok insan tarafından güzel ve sevimli bir yüzün simgesi olarak kabul edilir. Çukura benzeyen bu yapılar yanaklarda ve çenede bulunabiliyor. Yanaklardaki gamzeler özellikle gülümsediğimiz zaman ortaya çıkarken, çenedeki gamzelerin görünmesi yüz hareketlerine bağlı değil. Çenedeki ve yanaklardaki gamzelerin oluşma nedenleri ise birbirinden farklı.

Yüzde bulunan kaslar mimiklerin ve yüz ifadelerinin oluşmasını sağlar. Zygomaticus major kası gülümseme sırasında ağız kenarlarının yanlara ve yukarı doğru çekilmesinden sorumludur. Yanaklardaki gamzelerin oluşma nedeninin bu kasla ilişkili olduğu düşünülüyor. Bazı araştırmalar gamzesi olan kişilerde zygomaticus major kasının ikili bir yapıya sahip olduğunu gösteriyor. Kas yapısı böyle olan kişilerde zygomaticus major kası bağlı olduğu elmacık kemiğinden tek bir yapı halinde çıkıyor. Daha sonra ikiye ayrılıyor ve ağız kenarına bağlanıyor. Araştırmalar gamzesi olan kişilerde ikili zygomaticus major kasının alt taraftaki demetinin yanak derisinin dermis tabakasına bağlı olduğunu gösteriyor.

Diğer bir görüşe göre gamzelerin ortaya çıkma nedeni zygomaticus major kasının, gamzeli olmayan kişilerdekine göre daha kısa olması. Bu durumun embriyonun gelişme döneminde kas dokularının oluşumu sırasındaki bir problemden kaynaklandığı düşünülüyor. Çenedeki gamzeler ise embriyonun gelişim döneminde çene kemiğinin ve çene etrafındaki kasların sağ ve sol bölümlerinin düzgün şekilde birleşmemesinden kaynaklanıyor.

Gamzesi olan kişilerin çocuklarının da gamzeli olma olasılığı yüksek. Bu nedenle gamzenin genetik bir özellik olduğu düşünülüyor. Ancak bu özelliğin ortaya çıkmasının tek bir gen tarafından kontrol edilip edilmediği tam olarak bilinmiyor.

ETKİNLİK 4

Aşağıda verilen isim tamlamalarını ilgili yerlere yazınız.

TAMLAMALAR

- Onun derdi
- Tarla kuşu
- Cam kavanoz
- Binanın boyası
- Bahçe kapsının önü
- Çocuk bakıcısı
- Misafir odası
- Gonca dudak
- Sporcunun sırt çantası
- Saray hizmetçisi
- Gencin ayakkabısının bağı
- Cep telefonu
- Kirazın tadı
- Yufka yürek
- Yârin sitemleri
- Çocuk edebiyatı
- Hanımın kol saati
- Bizim evin çatısı
- Yolcuların bazıları
- Marmara Denizi'nin derinliği
- Ankara Kalesi
- Onun çocuğunun hastalığı
- Kuş sesi
- Gümüş yüzük
- Yürek yarası
- Çam ağacı
- Aşağıdakilerin hangisi
- Rüzgârın sesi
- Otomobil tamircisi

Belirtili İsim Tamlaması

Belirtsiz İsim Tamlaması

Takısız İsim Tamlaması

Zincirleme İsim Tamlaması

** Kimi dil bilim uzmanları takısız isim tamlamasını sıfat tamlaması olarak kabul eder ancak çoğu öğretmen ve kaynak takısız isim tamlamasını müfredat çerçevesinde anlatmaktadır. Ancak ÖSYM'de 2010'dan itibaren takısız isim tamlaması örneklenmemiştir.